

Handläggare
Malin Jönsson
Telefon: 08-508 331 73

Till
Utbildningsnämnden
2019-05-23

Inriktningsförslag för Skolgårdsutveckling 2019/2020

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner inriktning för projekt för skolgårdsutveckling av skolgårdar till en uppskattad hyreshöjande investeringskostnad om cirka 21 mnkr med en hyreseffekt om cirka 2,1 mnkr.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör

Malin Eriksson
Avdelningschef

Sammanfattning

Inriktningsförslaget avser skolgårdsutveckling för fem skolor utifrån utbildningsnämndens funktionsprogram för skolgårdar. Projektet är en fortsättning på utbildningsförvaltningens skolgårdsprojekt som startade 2015 och där nämnden varje år beslutar om deltagande i projektet för cirka 5 nya skolor. Urvalet av skolor har tagits fram av styrgruppen för projektet där representanter från förvaltningen och SISAB ingår. Elevinflytande ska säkras i projektet genom att elevgrupper på respektive skola är delaktiga i processen.

Bakgrund

Under 2015 startade utbildningsförvaltningen ett pilotprojekt för att utvärdera och förbättra arbetssätt för utveckling av skolgårdar utifrån beslut från utbildningsnämnden den 19 februari 2015. Pilotprojektet omfattade fem skolgårdar som på olika sätt

utvecklades utifrån det koncept som tagits fram i utbildningsnämndens funktionsprogram för skolgårdar. Elever var på olika sätt medverkande i pilotprojektet för att säkerställa delaktighet och inflytande.

Efter utvärdering av pilotprojektet vidareutvecklades skolgårdsprojektet och utifrån nämndbeslut den 19 februari 2015, den 20 oktober 2016 och den 24 augusti 2017 har totalt 17 skolgårdar utvecklats (se bilaga).

Ytterligare fem skolgårdar påbörjades hösten 2018 efter beslut från utbildningsnämnden den 3 mars 2018. Genomförande planerades att ske under sommaren 2019. Dessvärre har delar av projektet blivit pausade eller av olika anledningar försenade.

- Backluraskolan. Delvis enligt tidsplan. Större delen av skolgården byggs om sommaren 2019. Handlingar har även tagits fram för att skolgårdsanpassa den yta som i dagsläget har en paviljonguppställning. Paviljongen planerades avvecklas till sommaren 2019 men då avetableringen av paviljongen är framflyttad skjuts även skolgårdsanpassningarna framåt i tiden. Troligen sker anpassningarna innan sommaren 2020.
- Enskede Gårds gymnasium. Projektet avvaktar beslut i annat ärende.
- Husbygårdsskolan. Delvis enligt tidsplan. Gården tillhörande årskurs 4-9 genomförs sommaren 2019 enligt tidsplan. Gården tillhörande årskurs F-3 flyttas fram då underhållsarbeten behöver genomföras innan skolgården rustas upp. Underhållsarbetena var inte kända när beslut om att Husbygårdsskolan skulle ingå i skolgårdsprojektet. Skolgårdsprojektet genomförs när underhållsarbetena är färdigställda.
- Hägerstensåsens skola. Enligt tidsplan, genomförs sommaren 2019.
- Sätraskolan. Enligt tidsplan, genomförs sommaren 2019.

Behovet av att utveckla skolgårdar grundar sig på den inventering som gjordes inom avdelningen för ekonomi och styrning mellan år 2013-2015 av samtliga Stockholms stads skolors utemiljöer. Skolgårdarna bedömdes och graderades utifrån en bedömningsmall i syfte att få en övergripande och jämförbar bild av skolornas utemiljö. Vid framtagandet av bedömningsmallen var Malmö stads inventeringsmall, som räknar ut en lekvärdesfaktor, en inspirationskälla. Den bedömningsmall som togs fram och användes

vid inventeringen av Stockholm stads skolgårdar innehåller fler bedömningspunkter så som trygghet, säkerhet och möjlighet till utepedagogik. De parametrar som ingår i begreppet lekvärdesfaktor är integrerade i projektets bedömningsunderlag och ingår som en viktig del i arbetet med skolgårdsutveckling.

Ärendet

Styrgruppen för skolgårdsutveckling har utsett fem nya skolor som är lämpliga att ingå i skolgårdsprojektet 2019/2020. Skolgårdarna kommer att utvecklas utifrån funktionsprogram för skolgårdar med tillhörande stöddokument.

Urvalet av skolgårdar för 2019/2020 baseras på det resultat som framkommit efter den skolgårdsinventering som gjordes 2013-2015. Hänsyn har även tagits till socioekonomiskt perspektiv samt en ambition att göra en särskild satsning på utemiljön för elever i grundsärskolan. Urvalet har gjorts i styrgruppen för skolgårdsutveckling där representanter för lokalenheten, grundskoleavdelningen, gymnasieavdelningen och SISAB ingår.

Följande skolor föreslås ingå i projektet:

- Gullingskolan
- Katarina Södra skola
- Hökarängensskola
- Kvarnbackaskolan
- Östbergaskolan

Gröna skolgårdar

Projektet kommer syfta till att försöka hitta grönare och naturligare uttryck på skolgårdarna för att frångå färdiga lekutrustningskluster. Det är dock viktigt att poängtera att de planerade åtgärderna måste ta hänsyn till alla elevers behov. Därför måste utformningen finna en balans mellan naturliga markelement (sand, barkflis, stensmjöl) och konstgjorda material som är tillgängliga för alla elever (konstgräs och markmålning).

En lärdom från tidigare skolgårdsprojekt är att skolgårdens yta är avgörande för tillskapande av grönska. På stadens mindre skolgårdar är möjligheterna för att tillskapa grönska nästintill obefintlig då belastningen på grönytorna blir för höga. Högre vegetation så som träd har bättre chanser att etablera sig, även om rötterna är i riskzonen, däremot har lägre grönska så som buskar och blomplanteringar svårt att etablera sig när det är hög belastning på ytan.

Ekonomi

Projektets budget uppskattas till en hyreshöjande investering om cirka 21 mnkr med en hyreseffekt om cirka 2,1 mnkr. Uppdelat per skola innebär detta cirka 4,2 mnkr (3,25 mnkr för genomförande, 600 tkr för bygglösning, miljöprogram, risk, administration etc. och 330 tkr för projektering). Kostnaden är en ökning med 1 mnkr mot tidigare år och motiveras genom indexreglering och ökad timkostnad för konsulter. Uppdelat per skola innebär det en ökning på hyreshöjande investering om 200 tkr.

Risker och osäkerhetsfaktorer

Den främsta risken som bedöms för skolgårdsprojektet är att behov uppkommer som genererar andra typer av projekt som måste gå före skolgårdsprojekten. I urvalet inhämtas så mycket information som möjligt av lokalstrategier på utbildningsförvaltningen och förvaltare på SISAB men likväl kan det uppkomma behov som inte var kända vid urvalet. Ingen av de skolor som är i urvalet har i dagsläget några kända andra projekt som ska genomföras sommaren 2020, därav anser projektet att åtgärder är vidtagna för att undvika att projekt riskerar bli försenade. Projektet har även undvikit skolor som är beroende av andra projekts tidsplaner. Detta för att undvika att hamna i situationen så som årets genomförande på Backluraskolan där paviljongen inte avvecklades enligt tidsplan, vilket försenat delar av projektet.

Tidplan

Projektet genomförs under läsåret 2019/2020. Framtagning av förslagshandlingar sker under höstterminen 2019. Genomförande av skolgårdsåtgärderna sker under sommaren 2020.

Projektresultat

Projektets resultat är tänkt att dels direkt förbättra skolans skolgårdsmiljö och dels öka utbildningsförvaltningens erfarenhet av att skapa bra utemiljöer för stadens skolor. I detta ligger att arbeta med metoder för elevinflytande samt att skapa fler exempel på vad staden anser är en god skolgårdsmiljö.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för ekonomi och styrning i samverkan med grundskoleavdelningen, gymnasieavdelningen och SISAB.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Konsekvenser för barn och barnets rättigheter

Enligt Boverkets vägledande skrift *Gör plats för barn och unga!* har barn och ungas möjlighet till rörelse minskat drastiskt – parker tas bort, staden förtätas och allt färre rör sig till fots och med cykel. Skolgården blir därför en allt viktigare plats i barn och ungas vardag för att garantera deras rätt till lek, vila och fritid enligt artikel 31 i barnkonventionen.

Skolgårdsprojektet skapar värdefulla möjligheter att involvera barn och unga i arbetet utifrån FN:s Barnkonvention om att barn och unga ska ha möjlighet att uttrycka sig i frågor som rör dem. Barn och unga har stor kunskap om sitt närområde och kan bidra med kloka insikter i hur de vill gestalta sin utemiljö för att skapa en så bra miljö som möjligt för verksamheten.

Varje skola som ingår i projektet ansvarar för att utse en elevgrupp som ska arbeta med skolgårdsutveckling. Under hösten arbetar elevgruppen tillsammans med en landskapsarkitekt kring hur skolgården ska utformas. Projektet arbetar med gå-turer, workshops och granskning av förslagshandlingar. Till våren, när entreprenörer är upphandlade, träffas elevgruppen för att diskutera den kommande byggnationen. När skolan startar efter sommarlovet har skolgården färdigställts och återkopplingsmöte hålls med eleverna för att diskutera hur det färdiga resultatet blev.

Elevgruppens funktion blir att säkerställa att barns perspektiv får en vägande roll i projektet, där elevernas åsikter om sin utemiljö blir styrande i ombyggnationen. Parallellt med elevgruppens möten träffas även vuxengruppen som är projektets ”nej-sägare”. Deras roll är att utifrån ett barnperspektiv se över att skolgården blir säker och fungerar utifrån skolans verksamhet samt att utifrån ett barnrättsperspektiv säkra att skolgården är tillgänglig för alla elevers behov. Vuxengruppen måste alltid motivera för elevgruppen varför de säger nej.

Utifrån barns bästa strävar projektet att ge barn och unga en stor roll i hur deras skolgård ska gestaltas samt att säkerställa att skolgården blir en inbjudande plats i staden för barn och unga där lek, rörelse och socialt samspel erbjuds.

Jämställdhetsanalys

Projektet syftar till att de elevgrupper som ska medverka i projektet har en bred representation sett till kön, ålder och behov för att säkra att alla barn och unga kan nyttja skolgård.

En lärdom som uppkommit efter utvärderingar av genomförda projekt är att killar tenderar att dominera på zoner som är anpassade för bollspel. Däremot om dessa zoner inte skapas har projektet upptäckt att bollspelen riskerar ta över hela gården. Projektet har sett goda exempel på skolor som är extra vaksamma på detta fenomen och organiserar rastverksamheten för att undvika denna könssegregerade aktivitet – något som projektet sprider vidare till andra skolor.

Projektet anser därav är det viktigt att tillskapa bollspelszoner men se till att det finns en bra balans med andra typer av aktiviteter på skolgården. Detta ställer även krav på att skolgårdens yta tillåter en variation av zoner så som avgränsade bollspelsytor, utmanande och fartfyllda zoner för lek för olika åldrar och behov samt lugnare zoner för återhämtning och socialt samspel.

Boverket belyser i *Gör plats för barn och unga!* hur studier visar på att gröna utemiljöer främjar lek och samspel mellan barn och unga tvärs av ålder, kön och även eventuellt funktionsvariationer. Som tidigare beskrivit syftar projektet till att tillskapa grönare skolgårdar men att det är avhängt att skolgårdens yta tillåter att skapa dessa miljöer.

Förvaltningens förslag

Utbildningsförvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens inriktningsförslag. Beslutet justeras omedelbart då det är brådskande att lägga beställning för en upphandling i projektet.

Bilaga

Färdiga/pågående projekt inom skolgårdsutveckling